

Hi som i ens hi quedem

written by Narcís Oliveres | 28 de novembre de 2017

J'y suis, j'y reste

General Mac-Mahon

En les setmanes que van precedir l'aplicació a Catalunya de l'article 155, de la Constitució de 1978 el Govern espanyol en va fer un ús abusiu de l'expressió "estat de dret", en un frenètic intent de vestir-se'n. No va fer altra cosa que banalitzar-lo i diluir-lo. Concepte purament formal, ha pretès convertir-lo en sinònim de democràcia i de respecte dels drets i llibertats dels ciutadans. L'expressió, una traducció literal de la paraula *Rechtsstaat*, va néixer a la segona meitat del segle XIX en el si de la doctrina jurídica alemanya. És significatiu que fos mirada amb molta desconfiança pels juristes francesos que s'enorgullien que França hagués estat la pàtria dels drets de l'home. L'objectiu es limitava a enquadrar i a precisar, gràcies a un conjunt de normes jurídiques, el poder de l'Estat. Però també hi havia el disseny de convertir l'estat prussià d'estat policia en estat de dret.

És indubtable la incidència que ambdós conceptes, estat i dret, han tingut en la història de les idees polítiques. La política és la tècnica del poder. L'home sempre ha lluitat pel poder. Per aconseguir-lo i per mantenir-s'hi si l'obté. Durant mil·lennis, emprant la violència. Els grecs van inventar la democràcia. I abans de fer-ho van descobrir la "raó". Això va fer que s'interroguessin sobre l'ordenació social de la polis, inventant nombroses nocions polítiques que avui ens semblen comunes: la igualtat, la llibertat, el dret, la llei, la participació, l'equilibri dels poders, nocions que inspiraran els romans que les adaptaran a les seves institucions i al seu dret. La invenció de la democràcia se situa a Atenes i constitueix un dels principals avenços de la història de la

civilització. Roma va incorporar, millor dit, va assumir, la cultura grega, els valors i els canons grecs, de manera que la història parla de civilització grecoromana per evocar la cultura que s'estén en el conjunt de regions de la Mediterrània. Això no vol dir que els romans no inventessin res. Les aportacions romanes s'han de buscar en les institucions i en el dret. Roma reprèn les grans idees forjades pel pensament grec, i ho fa sobretot des de la llum de la història republicana.

Tant l'hel·lenització com la romanització van contribuir a la formació del nostre marc conceptual. Els marcs conceptuals són estructures mentals que donen forma a la manera com veiem el món. Són sistemes de conceptes relacionats de tal manera que per entendre'n qualsevol cal entendre tot el sistema. Els marcs conceptuals modelen els objectius que perseguim, els plans que fem, la manera com actuem. Haver compartit diferents períodes històrics no ha aconseguit igualar els marcs conceptuals de Catalunya i d'Espanya, al contrari, ha radicalitzat les diferències fins al punt de fer-les incompatibles i, en conseqüència, també les característiques que aquests marcs han anat adquirint. L'espanyol reflecteix una voluntat de domini, el català una voluntat d'existir. No hi ha punt zero. A la voluntat d'existir catalana s'enfronta la voluntat de domini espanyola, i viceversa.

En política, els marcs conceptuals, configuren les ideologies i les institucions que nosaltres mateixos creem per implantar-les i portar-les a terme. Pierre Vilar, un dels més destacats historiadors del segle XX, deia que si era interrogat sobre el que denominava «cas català» la seva resposta immediata era que corresponia a un "fet" i que l'assoliment polític d'una consciència de grup no és mai explicable en un moment de la història sense uns fonaments objectius. Són els marcs conceptuals. Cap cosa no pot ser edificada sobre el no-res. Els marcs no es poden veure ni sentir. Els coneixem, els comparem, i els contrastem. Cada paraula es defineix en

relació a un marc. Cada paraula evoca un marc. Quan neguem un marc l'evoquem. En política sobretot. Formen part del que s'anomena l'inconscient cognitiu, estructures del cervell que tot i no podent accedir-hi conscientment, coneixem per les seves conseqüències: bàsicament la manera com raonem i allò que considerem que és lògic.

El «fet català» neix d'unes determinades relacions existents entre un territori, una llengua, un fons cultural comú, i tota una sèrie de circumstàncies històriques concurrents: els petits estats feudals i les repúbliques urbanes que s'establiren sobre el contorn de la Mediterrània medieval; els primers grans estats territorials moderns, en lluita per la seva hegemonia, Espanya i Àustria (Habsburg) d'una banda i França (Borbons) de l'altra, Guerra dels Trenta Anys, Tractats de Westfàlia, el dels Pirineus inclòs, aparició dels Estats-Nació; la independència de les colònies americanes; la Guerra de Successió a la Corona espanyola que va comportar un canvi de dinastia; la Revolució Francesa. En les confrontacions que es van produir, totes elles alienes a Catalunya, que en va ser la gran perdedora. Malgrat tot, el marc conceptual català ja s'havia definit i havia creat un teixit economico-social òptim per a la recepció dels beneficis de la revolució industrial. Catalunya va prosperar, va recordar el seu passat i se'n va sentir orgullosa. Es va sentir subjecte polític.

L'imperi espanyol, aquell imperi on no es ponía mai el sol, ha estat una llarga història de decadència, la voluntat de domini ja no és positiva, és una angoixada i exhausta voluntat que no se li esquincin més parracs. Recentment Catalunya ha viscut moments de gran esperança. És l'hora d'analitzar-los amb realisme i coratge. Hem de mantenir la voluntat d'existir. La internacionalització de Catalunya és la gran fita aconseguida. Formem part, amb nom propi, del món. Un món que està experimentant grans canvis. Europa, com a projecte, és presonera dels estats membres. Què passarà si la senyora Merkel no aconsegueix formar govern? Els populismes, tant de

dretes com d'esquerres tendeixen a créixer. I la corrupció? I els partits polítics? Enrico Letta, expresident del Consell de Ministres de la República d'Itàlia, comentava fa poc, arran de les eleccions presidencials franceses, que havien estat la fi dels partits polítics. La internacionalització de Catalunya és positiva i s'ha d'exercir i administrar. Hi som i ens hi hem de quedar. Com? Participant i guanyant les eleccions del 21 de desembre al Parlament de Catalunya.